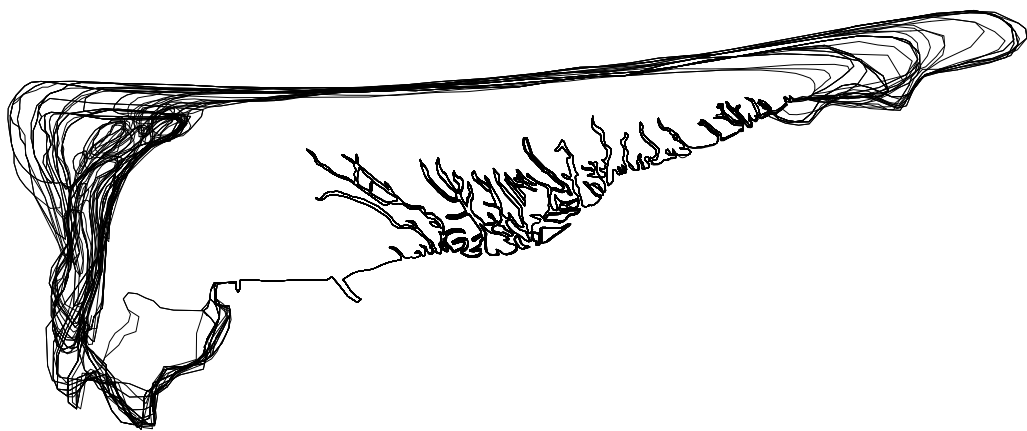

SCHIER ONEINDIG

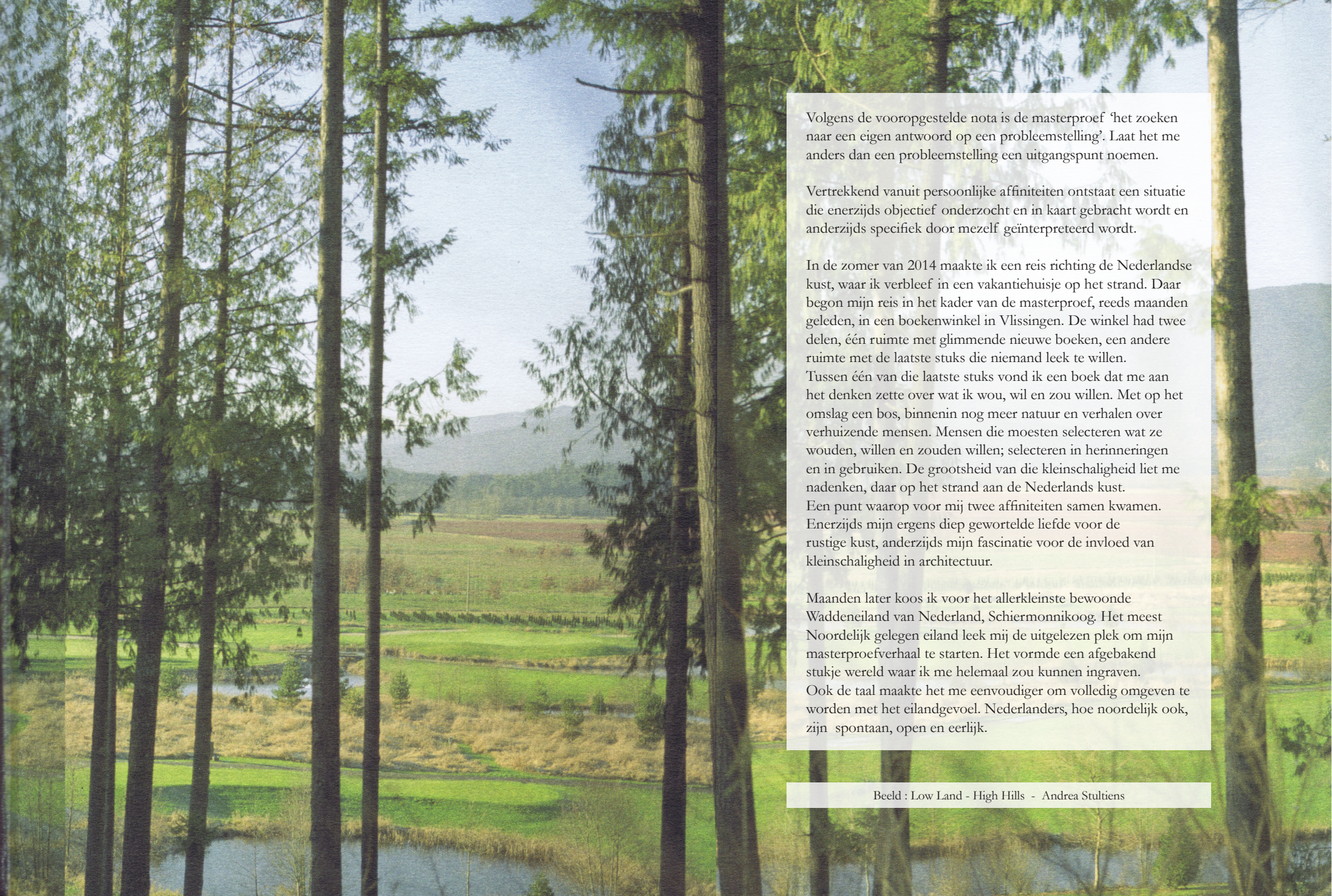
Schiermonnikoog

Het uitgangspunt

“F*** THAT SH*T.
THERE’S AN ISLAND OVER THERE.”

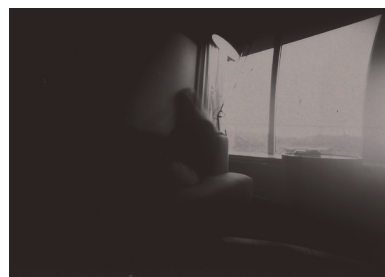
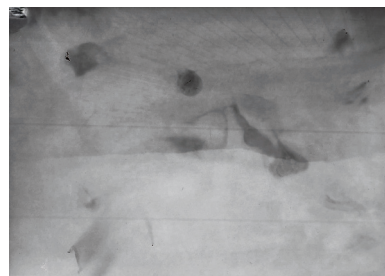
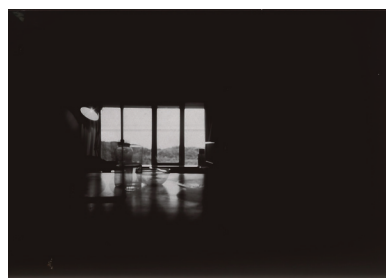
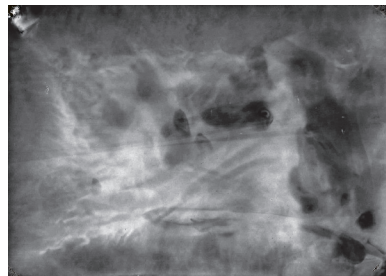
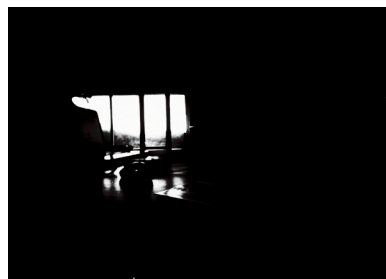
Volgens de vooropgestelde nota is de masterproef 'het zoeken naar een eigen antwoord op een probleemstelling'. Laat het me anders dan een probleemstelling een uitgangspunt noemen.

Vertrekkend vanuit persoonlijke affiniteiten ontstaat een situatie die enerzijds objectief onderzocht en in kaart gebracht wordt en anderzijds specifiek door mezelf geïnterpreteerd wordt.

In de zomer van 2014 maakte ik een reis richting de Nederlandse kust, waar ik verbleef in een vakantiehuisje op het strand. Daar begon mijn reis in het kader van de masterproef, reeds maanden geleden, in een boekenwinkel in Vlissingen. De winkel had twee delen, één ruimte met glimmende nieuwe boeken, een andere ruimte met de laatste stuks die niemand leek te willen. Tussen één van die laatste stuks vond ik een boek dat me aan het denken zette over wat ik wou, wil en zou willen. Met op het omslag een bos, binnenin nog meer natuur en verhalen over verhuizende mensen. Mensen die moesten selecteren wat ze wouden, willen en zouden willen; selecteren in herinneringen en in gebruiken. De grootsheid van die kleinschaligheid liet me nadenken, daar op het strand aan de Nederlands kust. Een punt waarop voor mij twee affiniteiten samen kwamen. Enerzijds mijn ergens diep gewortelde liefde voor de rustige kust, anderzijds mijn fascinatie voor de invloed van kleinschaligheid in architectuur.

Maanden later koos ik voor het allerkleinste bewoonde Waddeneiland van Nederland, Schiermonnikoog. Het meest Noordelijk gelegen eiland leek mij de uitgelezen plek om mijn masterproefverhaal te starten. Het vormde een afgebakend stukje wereld waar ik me helemaal zou kunnen ingraven. Ook de taal maakte het me eenvoudiger om volledig omgeven te worden met het eilandgevoel. Nederlanders, hoe noordelijk ook, zijn spontaan, open en eerlijk.

postkaarten // Beelden gemaakt met lange sluitertijd - min. 30'
foto's die een filmfoto of fotofilm zijn, geen filmstil.

'Hoe vaak niet besluit me dan het gevoel
wat zit ik hier toch te doen,
terwijl de uren om mij heen voorbij waaien
als een bries om een somber beeld?'

Moments of writing – alexandra cool

1

Transformaties van een
groeïend eiland

p. 9 - 20

3

De plek die weggaan en
terugkeren verbindt.

Transformatie zichtbaar maken
door terug te keren
p. 37 - 48

5

Tussenbeweging

Een groeïend
toekomstperspectief
p. 61 - 72

“Helemaal volmaakt en tegelijktijd verloren”

2

Ankerpunten

Vaste coördinaten op een
bewegend eiland
p. 21 - 36

4

Ein eiland als referentie

Over verzamelen
en werkwijzen
p. 49 - 60

Toen men mij voor vertrek vroeg wat ik ging zoeken
op een klein Nederlands eiland dan dacht ik soms
'Niets, niets...' en dat was ook net het mooie;
de aantrekkingskracht van dat fascinerende niets.
Een eiland is een duidelijk omlijnd stuk land - omgeven door water
– een perfect projectievlak voor utopische verzuchtingen en aardse paradijzen.

Het is helemaal volmaakt en tegelijktijd verloren.

Transformaties van een groeiend eiland

WAAR ZANDKORRELS VOETEN WORDEN,
KORREL NA KORREL, STAP VOOR STAP,
WANDELT HET EILAND VERDER
OOSTWAARTS.
MAAR HOE GEDULDIG MEN OOK MAG ZIJN,
NIEMAND KON HET OOI T VANGEN IN ZIJN BEWEGING.

Waar twee oceanen samenkomen - CCEL Blog

Schiermonnikoog ligt op de grens tussen twee zeeën, enerzijds is er de waddenzee die tussen het eiland en het vaste land ligt. Anderzijds is er de noordzee aan de noordzijde van het eiland.

Na het ontdekken van het duidelijk omlijnde stuk land, volgt het in kaart brengen ervan.

Ik stelde me voor dat ik als cartograaf eerst het eiland moest tekenen voordat ik het me helemaal eigen kon maken. Pas als alles nauwkeurig gepositioneerd en opgemeten was, zou het werkelijk waar zijn.

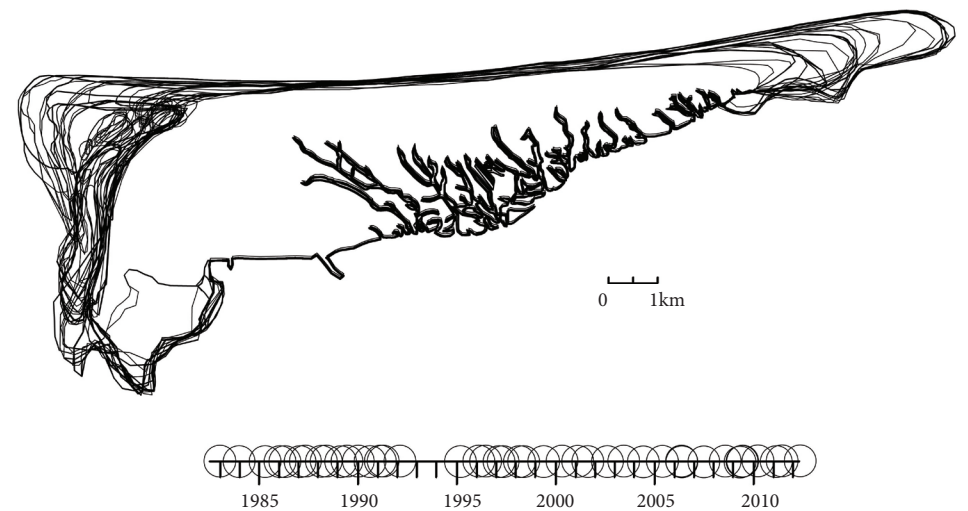
De kaart werd een abstracte lijn, maar tegelijk ook concreet, ze draagt een bepaalde objectiviteit in zich, maar is desondanks ook een interpretatie van de werkelijkheid.

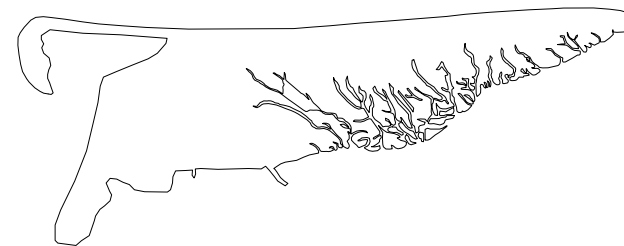
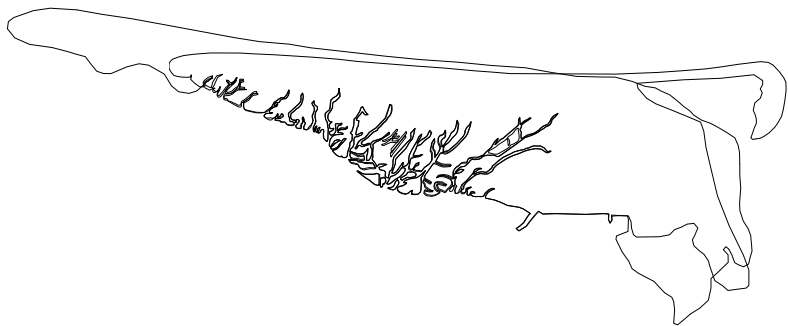
De lijnen die de grenzen van het eiland weergeven blijken ware ‘transformatieartiesten’ te zijn, door de jaren heen maken ze een fluctuerende beweging.

*“De lijnen blijken ware
transformatieartiesten
te zijn”*

Na uitgebreid geografisch onderzoek blijkt dat Schiermonnikoog als enige Waddeneiland verder blijft wandelen door natuurlijke zandsuppletie.

Sluipenderwijs blijft de positie van het eiland veranderen op de landkaarten. Een onophoudelijke en onomkeerbare beweging van west naar oost. Onzichtbaar voor het blote oog, niet voelbaar vanop het eiland zelf.

Aan de ene kant verdwijnt zand, aan de andere kant verschijnt het, meer dan er verdwijnt. De dynamiek - die plaatsvindt binnen een tijdspanne die geacht wordt continu en ononderbroken te zijn - gebeurt onopgemerkt. Door net op deze plek in te zetten op de fragmentatie van een tijdsbeeld zal de continue transformatie zichtbaar worden.

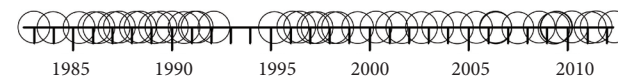
Een fragmentatie van het tijdsbeeld dat reeds aanwezig is op het toeristische eiland.

Het zijn het steeds dezelfde mensen die regelmatig terugkeren naar 'hun' Waddeneiland.

Een eiland dat door hen gekozen wordt hetzij door sentiment, hetzij door gewoonte, door vaste waarden en herinneringen. Voor hen is het eiland een traag transformerend stukje wereld dat hen uitdaagt in hun geheugen te gaan graven.

Door een constant weggaan en terugkeren zorgen ze er zelf voor dat de plek onder een stroboscopisch licht geplaatst wordt waardoor er een aaneenschakeling van gefragmenteerde beelden ontstaat.

De transformaties die op het eiland plaatsvinden, zijn hierdoor duidelijker zichtbaar voor terugkerende gasten dan voor constante bewoners.

Niet enkel geografisch onderzoek resulteert in het opmerken van een bijzondere dynamiek, ook antropologische studies bewezen de continue beweging van het eiland.

Onder een constante aanwezigheid van bewoners en een fluctuerende aanwezigheid van gasten ontstaat er een bepaalde cyclus.

Hoewel Schiermonnikoog uit een kleine gemeenschap van amper 950 inwoners bestaat, kan het in de zomer meer dan 3000 gasten aan. De capaciteit van het eiland weerspiegelt zich vooral in het gebruik van de aanwezige infrastructuur.

Op gewone doordeweekse werkdagen staat een groot aantal van de huizen op het eiland leeg. Van zodra de overzetboot op vrijdagmiddag om 13u30 aanmeert, stroomt het eiland vol.

Met als resultaat huizen die ingericht zijn voor kortstondige verblijven en infrastructuren die kunnen fluctueren tussen kleine en grote aantallen van bezoekers.

Niet enkel de infrastructuur van het eiland doorgaat een cyclus, ook de eilanders die er wonen zijn onderhevig aan de seizoenen. Meedainend op de getijden van het toerisme doorgaan ze jaar na jaar een transformatie van open naar gesloten, van gesloten naar open. De Nederlanders die ik eerder omschreef als spontaan, open en eerlijk, lijken buiten het hoogseizoen meer in zichzelf gekeerd. Na een druk toeristisch seizoen is er nood aan een rustige omgeving. Hun houding wordt naar de winter toe introverter door de rust op het eiland. Een introversie die echter niet betekent dat ze minder aanspreekbaar zijn op deze ogenblikken. Tijdens deze kalme momenten hebben de eilanders net meer tijd om een gesprek aan te gaan.

Naast de rechtlijnige transformatie die het eiland ondergaat door de verplaatsing die het maakt, ontstaat er op deze manier ook een cyclus die jaarlijks herhaald wordt.

‘Op deze plek zou architectuur kunnen ontroeren als zij in staat is iets te raken dat diep in onze vergeten herinneringen begraven ligt.’

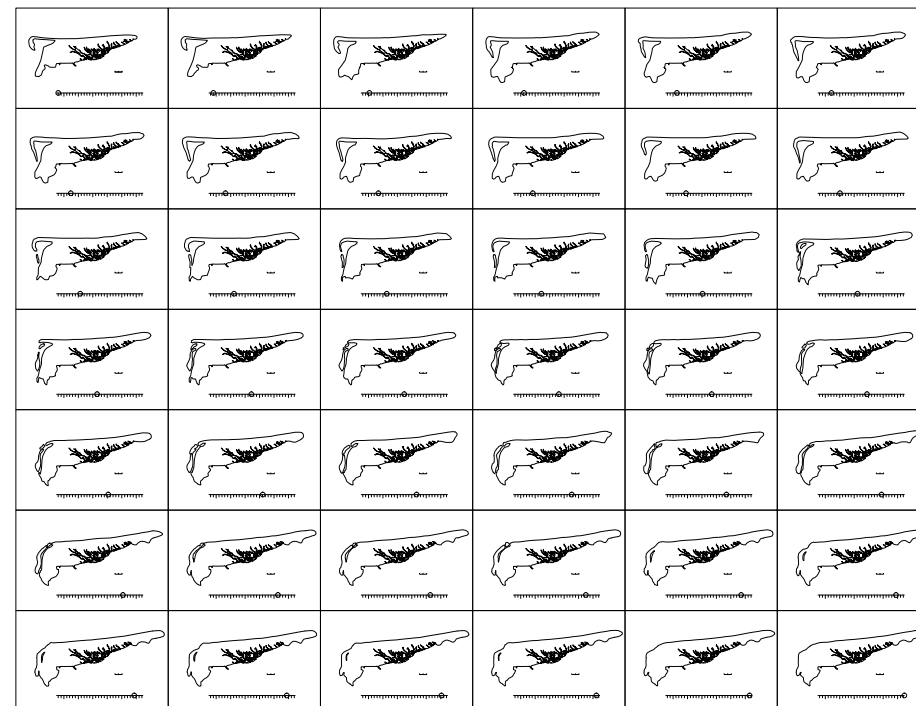
- Aldus Juhani Pallasmaa -

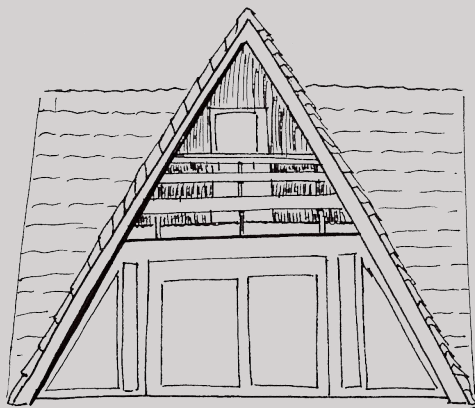
Tekeningen huisjes - 15 februari 2015

Door de traagheid in de beweging blijkt het eiland de uitgelezen plek te zijn om een gewaarwording van tijd en transformatie te creëren – zowel voor bewoner als bezoeker.

*Het ontwerp dient om de focus van de bezoeker op de transformatie te leggen, zonder deze te beïnvloeden.
Door een ruimtelijke vertaling te maken van de verplaatsing en verandering die er gebeurt, zal de ingreep de waarneming hiervan sterk bepalen.*

“Een traag transformerend stukje wereld”

Ankerpunten

“ HOW CAN ONE MEASURE POSITION,
SPEED OR CHANGE IN DIRECTION
WITHOUT REFERRING TO SOMETHING STATIONARY? “
- ZENO -

Een verplaatsing - hoe langzaam ook - kan pas plaatsvinden als er ook een vast punt in de ruimte gedefinieerd wordt.

Er moet een ankerpunt neergelaten worden dat kan dienen als referentie. Aan dit soort van vaste punten is er op het eiland geen gebrek.

Drie verschillende soorten kapen definiëren hier coördinaten ten behoeve van landmeting en scheepvaart.

twee bakens
achtentwintig hoofdstrandpalen
twee vuurtorens

Tweeëndertig statische punten op een dynamisch eiland die respectievelijk zorgen voor referentie, registratie en navigatie.

At the still point of the turning world.
Neither flesh nor fleshless;
Neither from nor towards; at the still point,
there the dance is,
But neither arrest nor movement.
And do not call it fixity,
Where past and future are gathered.
Neither movement from nor towards,
Neither ascent nor decline.
Except for the point, the still point,
There would be no dance,
and there is only the dance.
I can only say, there we have been:
but I cannot say where.
And I cannot say, how long,
for that is to place it in time.

Bakens Waddenkust - Rienks, . H., 2002. Nederlandse Vuurtorens en havenlichten. 1 ed.

53° 29' 9" NB
6° 13' 33" OL

Bakens werden ooit gebruikt als dagmerk voor de boten, als landmarks ter oriëntatie. Het waren grote houten of stalen constructies die overdag als herkenningspunt dienst deden voor schepen. Bovenop de constructie werd een vorm (zoals een ruit of een cirkel) geplaatst waaraan schippers het baken konden herkennen en op die manier zandbanken konden ontwijken. Een houten baken ging ongeveer 25 jaar mee en moest dan vervangen worden omdat de invloed van het weer een snelle aftakeling bevorderde. Een baken moest intensief onderhouden worden. Jaarlijkse inspecties, reparaties en teerbeurten waren nodig om de bakens overeind te houden.

Door dit onderhoud zijn twee bakens bewaard kunnen blijven op Schiermonnikoog, dewelke nu dienst doen als referentiepunt vanuit de lucht en vaste punten voor rijkdriehoeksmetingen.

Vaak bestaat er een misvatting in het woordgebruik tussen 'bakens' en 'kapen'.

'Bakens' zijn de hierboven omschreven dagmerken die aan bepaalde vormvereisten moeten voldoen. 'Kapen' daarentegen zijn het bredere geheel van anker- of referentiepunten vastgelegd in de ruimte. Daartoe behoren dan ook vuurtorens en strandpalen.

53° 29' 48" NB
6° 17' 52" OL

53° 48' 6" NB
6° 14' 6" OL

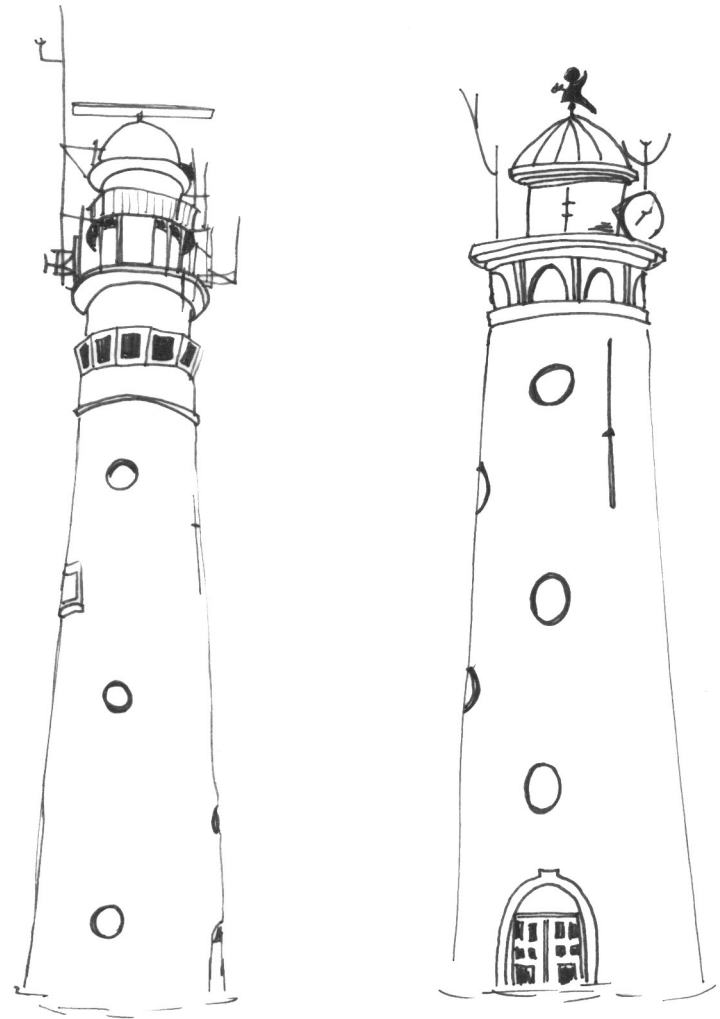
Omdat bakens 's nachts vuur vereisten, werd er op zoek gegaan naar een betere oplossing; de vuurtoren werd geboren. Ten behoeve van de schepen werden hoge torens gebouwd met elk hun specifieke lichtkarakteristieken.

Eén van de twee oorspronkelijke vuurtorens heeft de dag van vandaag nog steeds die navigerende functie behouden.

De tweede vuurtoren raakte in onbruik en werd later omgedoopt tot watertoren.

Het lijkt erop dat de tweede vuurtoren zijn functie als kaap verloren heeft, tot blijkt dat aan de vuurtoren tegenwoordig het bezoekerscentrum van het eiland ligt. Voor de gasten blijft de vuurtoren dus nog tot op de dag van vandaag een belangrijk herkenningspunt.

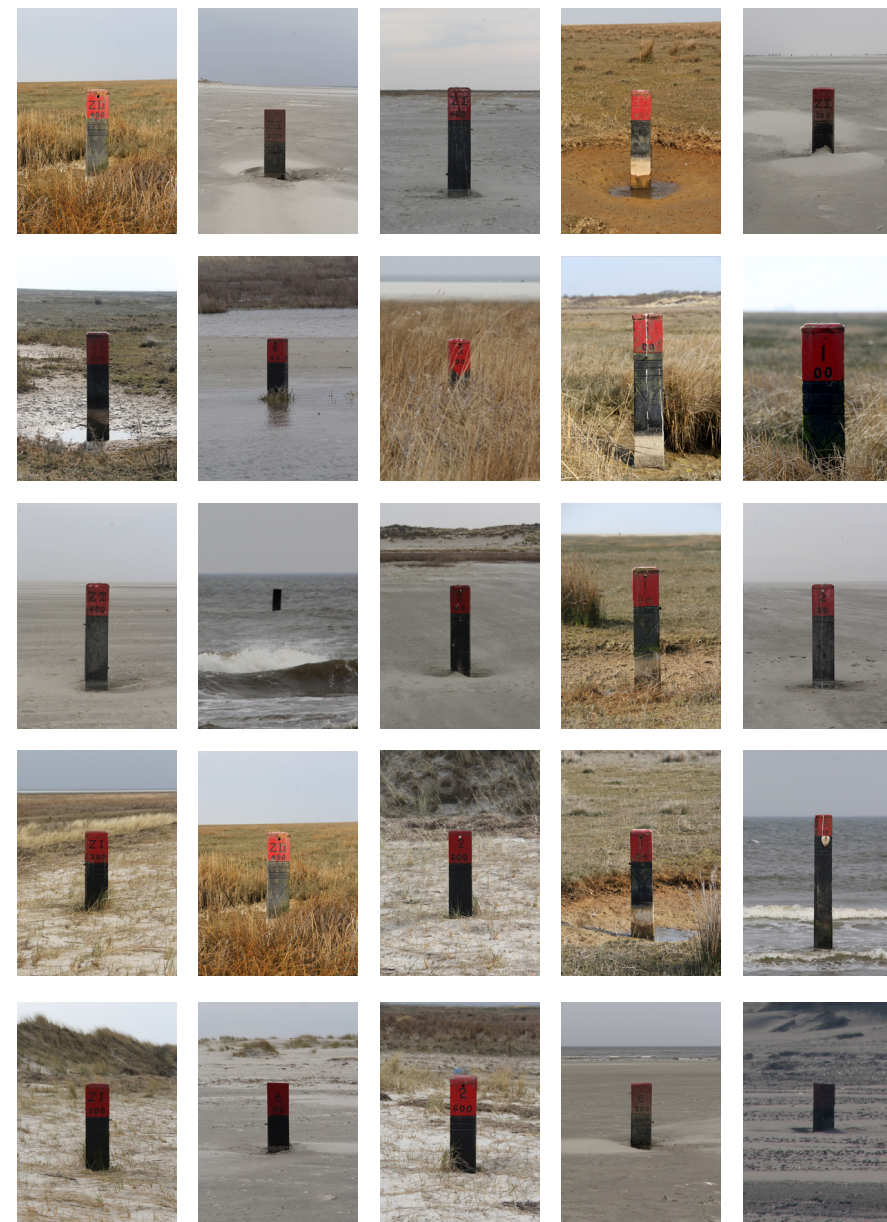
53° 48' 14" NB
6° 15' 52" OL

Tekening - witte watertoren en rode vuurtoren - huidige staat - april 2015

53°28'05.0"NB 6°08'47.4" OL	53°28'40.8"NB 6°07'48.7" OL	53°29'15.2"NB 6°08'18.9" OL	53°29'37.2"NB 6°08'55.9" OL
53°29'54.1"NB 6°09'51.3" OL	53°29'57.1"NB 6°10'52.3" OL	53°29'54.7"NB 6°11'42.1" OL	53°29'55.5"NB 6°12'21.1" OL
53°29'57.4"NB 6°13'00.9" OL	53°29'59.3"NB 6°13'41.9" OL	53°30'00.5"NB 6°14'47.7" OL	53°30'02.1"NB 6°15'08.9" OL
53°30'04.5"NB 6°15'55.1" OL	53°30'16.1"NB 6°17'57.4" OL	53°30'16.4"NB 6°18'46.9" OL	53°30'19.4"NB 6°20'23.4" OL
53°29'58.3"NB 6°19'10.0" OL	53°29'43.5"NB 6°18'14.4" OL	53°29'38.4"NB 6°17'23.2" OL	53°29'25.9"NB 6°16'41.3" OL
53°29'01.4"NB 6°15'47.9" OL	53°28'55.2"NB 6°14'44.6" OL	53°28'47.0"NB 6°13'56.2" OL	53°28'39.7"NB 6°13'10.2" OL
53°28'26.8"NB 6°12'21.6" OL	53°28'15.4"NB 6°11'16.4" OL	53°28'15.8"NB 6°10'23.9" OL	53°28'13.6"NB 6°09'34.9" OL

Tot slot zijn er de strandpalen. Ongeveer één meter boven het zand uitstekend vormen deze de kleinste kapen van de drie. De 28 palen markeren vaste afstanden op het bewegende eiland. Ze vormen de basispunten voor de registratie van de beweging van het eiland. Tussen de palen worden lijnen getrokken (rijksstrandpalenlijn) die als nulpunt dienen voor jaarlijkse metingen van de kustlijn. Aangezien Schiermonnikoog het enige eiland is dat nog natuurlijke zandsuppletie heeft, zijn ook deze meetpalen dus een bijzonder gegeven.

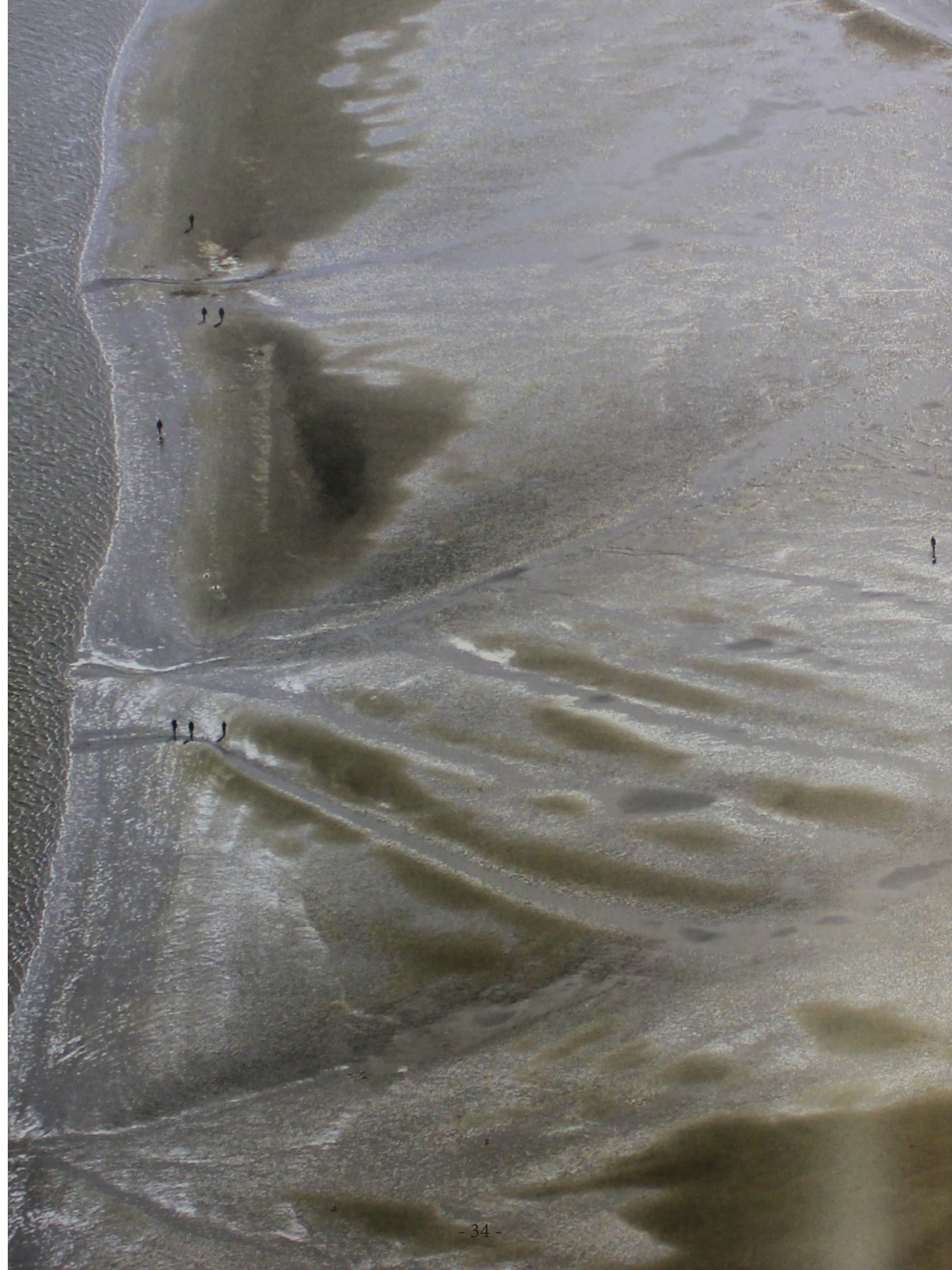

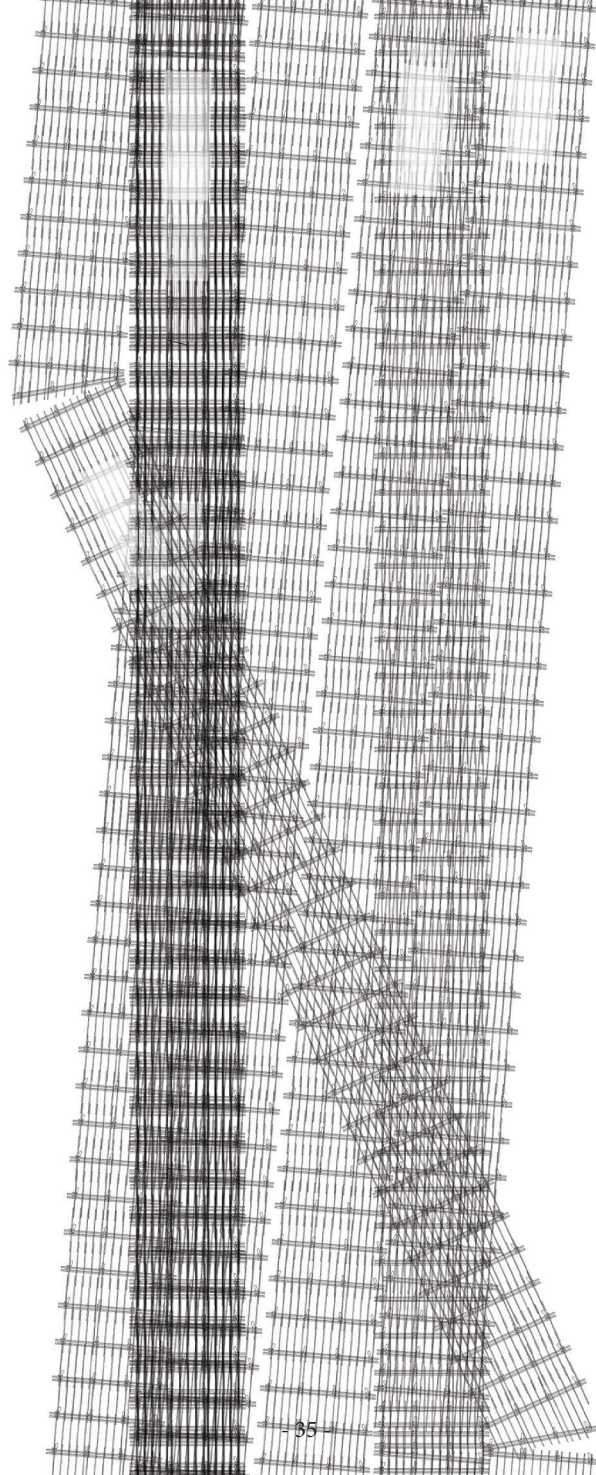
25 Strandpalen - Eigen foto's - Wandeling 11 maart 2015

Voorgaande definities van de verschillende kapen hebben het steeds over statische punten. Wetende dat het eiland zich gemiddeld 120 meter per jaar verplaatst, moet hier ver aan voorbij gegaan worden. De overgebleven kapen vormen vaste coördinaten waarrond het eiland zich vervormt. Door het dynamische karakter van het eiland krijgt de term kaap een veel bredere betekenis want net op deze plek laat de natuur zich niet in coördinaten vastleggen.

Een kaap moet hier meer worden dan een vast punt, het wordt een referentie naar de beweging die er gaande is op het eiland. Een specifieke plek – de balg – op een eiland – Schiermonnikoog – dat beweegt in al zijn facetten krijgt de functie om deze beweging te duiden. Dit zal de plek zijn waar een duiding van de transformatie zal plaatsvinden.

Waddenlopers op Simonszand
Ten Oosten van Schiermonnikoog
- 19 september 2009 -

Op een afgelegen stuk strand - het verst verwijderd van de bewoning op het eiland - wordt de aanzet van een nieuwe kaap gevormd.

'De aanzet van' want het wordt geen statisch ontwerp dat refereert aan de groei, maar wel een dynamisch staketsel dat meewandelt met de waterlijn. Jaar na jaar zal de lineaire beweging van het eiland vertaald worden in de aangroei ervan. Zonder het eiland een termijn op te leggen waarbinnen het kan transformeren, zal een eindeloze beweging ontstaan in het eindeloze landschap.

Twijfelachtige factoren als hoeveelheid zandsuppletie, groeisnelheid en groeirichting zullen de verdere vorm van de kaap bepalen. Een vaststaande typologie zal de basis vormen van een fluctuerende groei. Door de jaren heen zal de transformatie duidelijk worden in de verwerking van het staketsel; ook de mogelijke verzanding aan de basis van het staketsel zal een duiding van tijd worden. Een verschijnsel dat kan leiden tot duinvorming die het startpunt van de structuur stilaan zal opslokken.

Onzichtbare lijnen gevormd door meridianen en breedtecirkels worden hierdoor van de kaart geveegd, coördinaten verwaarloosd.

De plek die weggaan en terugkeren verbindt.

“ JE KUNT MAAR WEGGAAN VAN IETS WAAR JE NAAR TERUGKEERT.

DATGENE WAAR JE NAAR TERUGKEERT, IS DE PLEK.

DE PLEK IS DE KNIK DIE WEGGAAN EN TERUGKEREN VERBINDT.

DE PLEK IS DE RUIMTE VAN DIE KERING. “

- MARC HOREMANS -

Vogelkijkhut
Vastgelegd met zwarte doos als een langzaam oog
- 12 februari 2015 -

Tijd laat zijn sporen na op lange termijn maar herhaalt zichzelf ook cyclusmatig.

Als het hier over beweging gaat, dan gaat het niet enkel over de letterlijke beweging van het eiland zelf maar ook over de dynamiek die het eiland doormaakt doorheen de seizoenen.

Jaar na jaar verplaatst het eiland zich en groeit het verder aan maar ook jaar na jaar komen dezelfde mensen terug en ondergaan de eilanders dezelfde cyclus.

Het eiland omvat drie soorten mensen, er zijn eilanders, bewoners en gasten. Eilanders zijn diegenen die constant op het eiland wonen, ongeacht of ze er geboren en getogen zijn of niet, ze passen er gewoon. Bewoners zijn degenen die in perioden op het eiland verblijven en er telkens opnieuw naar terugkeren. Gasten tot slot zijn bezoekers die sporadisch terugkeren naar het eiland, want terugkeren doe je toch ooit! Juist dat terugkeren maakt de transformatie van de plek zo bijzonder.

Als het gaat over het fragmenteren van een tijdsbeeld dan is er geen weggaan zonder terugkeren en geen terugkeren zonder weggaan.

Het is dan ook dit weggaan en terugkeren dat de kracht heeft de gefragmenteerde herinnering en waarneming aan elkaar te koppelen waardoor verandering merkbaar wordt. Tijd wordt in stukjes geknipt en terug aan elkaar gezet, een mentale time lapse ontstaat.

Strandpaviljoen - winter

Strandpaviljoen - voorjaar

Strandpaviljoen - opbouw

Strandpaviljoen - zomer

Strandpaviljoen - Seizoenen - Eigen foto's

53° 49' 29" NB
6° 14' 58" OL

Ik kom hier [...] van buitenaf
Ik bedoel: letterlijk
Ik rij het hele land door om hier te geraken
Mij afvragend hoe het er nu zou zijn.
Wat veranderd is, wie ik zal tegenkomen.
Ik bedoel: ik blijf een buitenstaander
Die er naar kijkt en weer weggaat.
Die probeert toegang te krijgen,
Op een of andere manier.
Door te kijken, te zoeken,
te blijven kijken, te proberen
En opnieuw te proberen.
[...]
Herhaaldelijk terugkeren naar dezelfde plek
creëert ruimte
voor onvoorziene ontmoetingen

- Elly Van Eeghem -

De Waddeneilanden lijken over een geheimzinnig, niet uit te leggen, eilandgevoel te beschikken. Bezoekers kiezen 'hun' eiland en keren hier keer op keer naar terug.

Ook ik keerde op 10 april 2015 terug; twee maanden na mijn eerste bezoek.

Het schip wordt van de kade losgegooid, de vaste wal verdwijnt langzaam uit het zicht waarna het eiland met zijn vertrouwde vuurtoren en aanlegsteiger al snel opdoemt. Een eilandgevoel dat je overkomt, over je komt, telkens opnieuw. Een gevoel dat zorgt dat je telkens opnieuw weggaat van en terugkeert naar het traag transformerend stukje wereld dat het eiland is. Telkens opnieuw raak je verwonderd door kleine veranderingen die je laten graven in je

geheugen; vergeten herinneringen krijgen er hun plek.

Gedreven door een immense nieuwsgierigheid naar de dynamiek die het eiland - tussen mijn vorige vertrek en mijn terugkeer- doorstaan heeft maak ik opnieuw de reis ernaartoe.

Eerder dit jaar toen ik voor het eerst naar het eiland vertrok, leek 'terugkeren naar een plek' me iets wat mensen doen uit gewoonte; al hun nieuwsgierigheid naar nieuwe ontdekkingen achterwege latend. Maar reeds na één dag op het eiland werd ik geconfronteerd met het gegeven van terugkeren om veranderingen waar te kunnen nemen.

Op 10 februari vond ik op het strand de basis van wat een zomerpaviljoen leek. Mijn nieuwsgierigheid werd geprikkeld. Hoe ziet het eruit in de zomer? Wie bouwt het op? Wat gebeurt erin? Een intrigerend beeld en idee blijven op mijn netvlies hangen.

Op 13 februari keerde ik terug huiswaarts, met een volledig uitgevoerde to do lijst en zonder het idee dat terugkeren tot de mogelijkheden behoorde.

Pas later beseft ik dat je enkel door terug te keren de verandering kan waarnemen die plaatsvindt op het eiland. Niet door weg te gaan en ook niet door te blijven. Terugkeren maakt onzichtbare veranderingen zichtbaar door fragmentatie in de tijd.

Het is dus weldegelijk meer dan gewoonte, het is evenzeer nieuwsgierigheid.

Behalve de inhoudelijke transformaties die me op het eiland opvielen zoals het strandpaviljoen, bleek er ook een morfologische transformatie plaats te vinden. Mijn onderzoek naar tijdfragmentatie maakt me duidelijk dat het eiland ook als drager verandert. De oostwaartse wandeling die het maakt is met 125 meter per jaar veel indrukwekkender dan ik verwachtte en prikkelt mijn nieuwsgierigheid naar wat er gebeurt op dat oostelijke puntje – de balg.

Strandpaviljoen - 11 april 2015

Mijn nieuwsgierigheid zorgt ervoor dat ik terugkeer. Ik wil zien en voelen wat er gebeurt op het uiterste puntje van het eiland, zien hoe het paviljoen groeit, weten hoe het eiland transformeert onder andere omstandigheden. Ik wil voelen dat datgene waarover ik schrijf en waarrond ik ontwerp echt gebeurt, echt aanwezig is.

Mijn terugkeer wordt een terugbladeren in de tijd, zowel letterlijk als figuurlijk. Wat waren mijn vorige ervaringen en hoe ervaar ik deze nu als ik me dieper ingraaf in het eiland? Maar ik wil niet enkel terugbladeren, ik wil ook nieuwe bladzijden toevoegen. Een volle planning met alles wat me bezighoudt zorgt ervoor dat delen aangevuld, aangepast of toegevoegd worden.

Ik wil alle kapen opnieuw verkennen,
ik wil naar de balg gaan,
ik wil alle mogelijke info over transformaties van het eiland verzamelen,
ik wil herkennen,
ik wil herinneren,
ik wil mijn stukje van het eiland voelen.

Ik probeer - op één of andere manier - opnieuw toegang te krijgen.
Tijdens het zoeken naar die toegang wordt mijn idee over het transformerende eiland enkel bevestigd,
wat weggaan op 13 april eenvoudiger maakt.

De drang om alles vast te leggen, is weg, mijn doel bepaald.

Veerboten Monnik en Rottum kruisen
elkaar in de vaargeul naar schiermonnikoog
- 28 juli 2009 -

Elenbaas, P. & Joustra, W., 2019. De Waden, onbewolkt. 1 red. Lubberhuizen: Uitgeverij Bas

‘Mijn doel’ is een eindeloze beweging in een eindeloos landschap, aangevuld met een eindeloze cyclus van opouwen en afbreken. Een cyclus die refereert naar het telkens opnieuw terugkeren van gasten en de daaruit volgende cyclus van opbouwen en afbreken van de infrastructuur. Daarom wordt er op het staketsel een secundaire laag aangebracht die jaarlijks opnieuw afgebroken en opgebouwd zal worden.

Een eiland als referentie

“IT’S NOT WHERE YOU TAKE THINGS FROM – IT’S WHERE YOU TAKE THEM TO.”

-

LES GLANEURS ET LA GLANEUSE

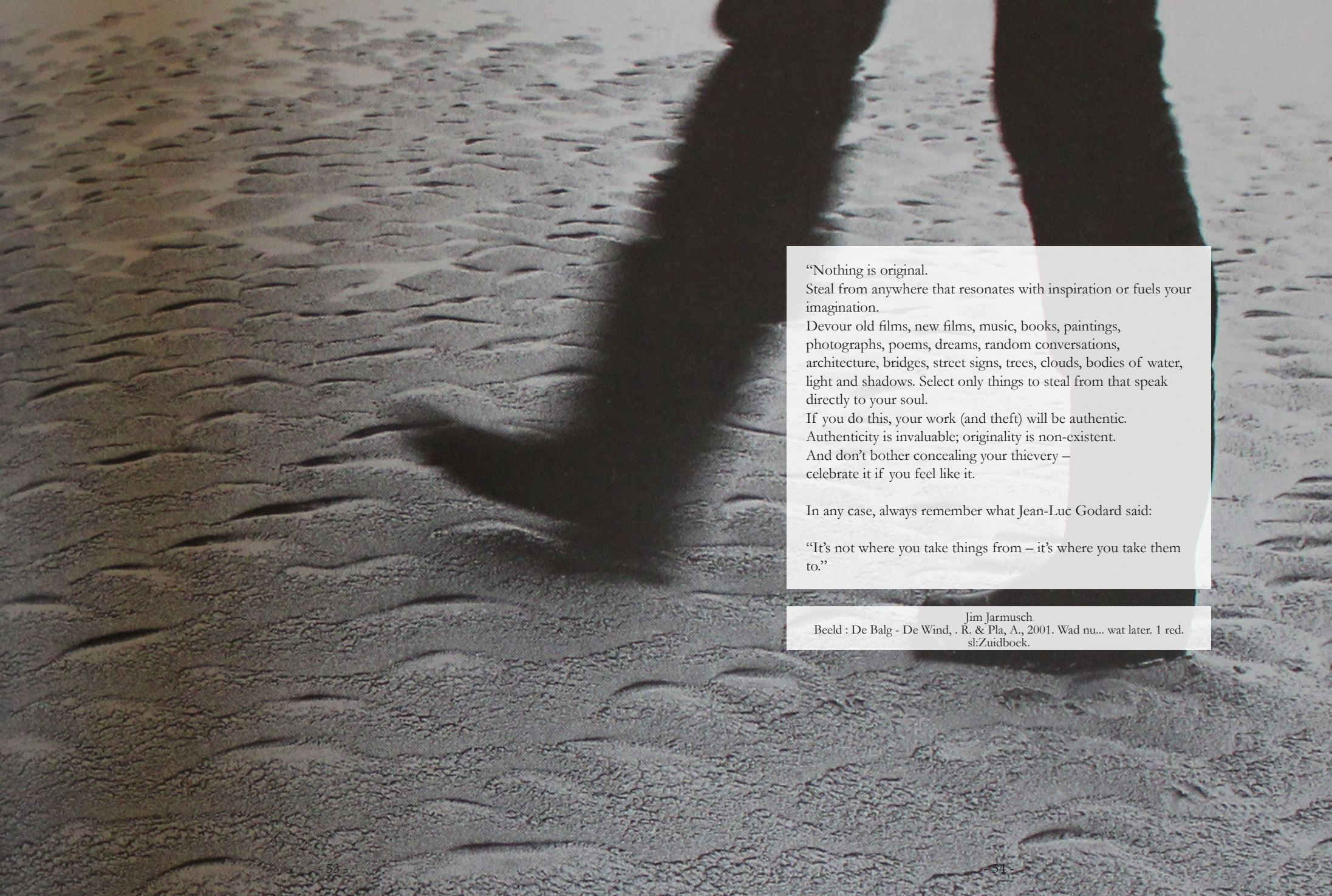

Op een eiland waar sterke typologische elementen aanwezig zijn, ga ik te werk als een verzamelaar. Bepaalde beelden blijven in mijn herinneringen hangen en worden toegevoegd aan dit verhaal, telkens er plaats voor is.

Strandpaviljoenen die jaarlijks opgebouwd en afgebroken worden, huizen met naam, zeebakens, vuurtorens en strandpalen, ze intrigeren mij persoonlijk, ik verzamel ze. Zowel tijdens als na mijn reis vergaarde ik heel wat beelden, werkwijzen en nevenverhalen.

Om niet te vervallen in een extreem persoonlijk verhaal, probeer ik subjectieve waarnemingen te objectiveren. En het lijkt te werken. Hoe meer elementen ik op mijn tocht tegenkom, hoe meer mijn idee over transformatie op het eiland bevestigd lijkt te worden. Het eiland biedt genoeg referentie van zichzelf, voor zichzelf.

Ik probeer hierbij elk nieuw element af te spiegelen op de huidige situatie van het eiland.

“Nothing is original.

Steal from anywhere that resonates with inspiration or fuels your imagination.

Devour old films, new films, music, books, paintings, photographs, poems, dreams, random conversations, architecture, bridges, street signs, trees, clouds, bodies of water, light and shadows. Select only things to steal from that speak directly to your soul.

If you do this, your work (and theft) will be authentic.

Authenticity is invaluable; originality is non-existent.

And don't bother concealing your thievery – celebrate it if you feel like it.

In any case, always remember what Jean-Luc Godard said:

“It's not where you take things from – it's where you take them to.”

Jim Jarmusch
Beeld : De Balg - De Wind, . R. & Pla, A., 2001. Wad nu... wat later. 1 red.
sl:Zuidboek.

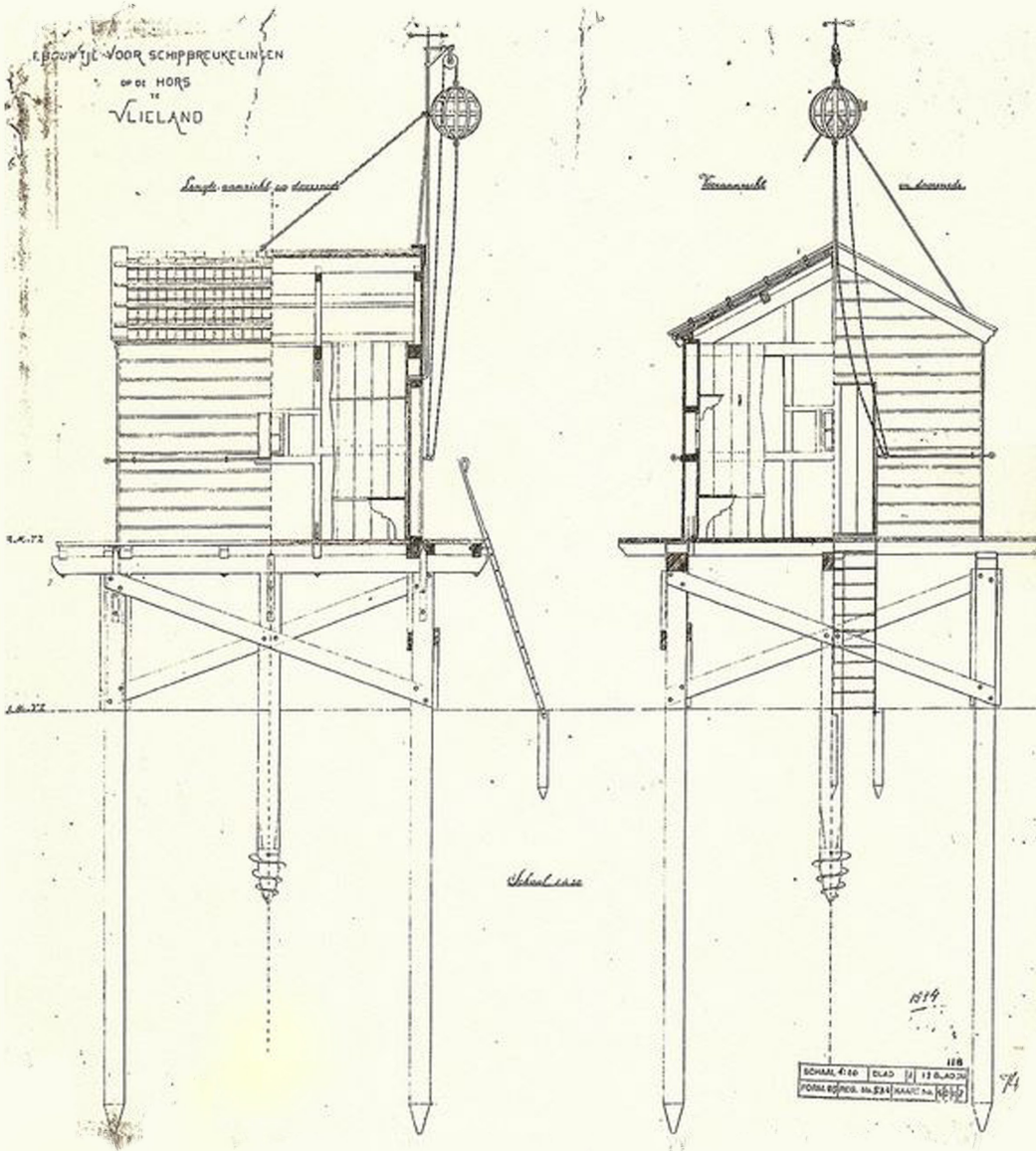

Het nabeeld dat aanwezig bleef in mijn verbeelding is dat van het strandpaviljoen.

De structuur die er begin februari stond, vormde de trigger voor het onderzoek naar tijd op het eiland; ze vormt een eenvoudige doch sterke architectuur op zichzelf. Na vaststelling van de eerder genoemde transformaties op het eiland, bleef het beeld van deze primaire structuur inwerken op de typologieën die daaruit konden resulteren.

Vertrekkend vanuit dat (na)beeld ontstaat er een structuur waarbij portalen elke twee meter na elkaar geplaatst worden die samen een staketsel vormen. Ieder jaar wordt een groep portalen toegevoegd tot aan de nieuwe waterlijn. Dankzij de repetitie van de portalen wordt een ruimtelijke slitscan van het bouwwerk gemaakt. De afstand waarmee ze van elkaar geplaatst worden, zorgt voor een cadans die op zijn beurt het tijdsverloop gaat duiden. Door verwerking wordt duidelijk welke de oudste delen zijn en hoe de natuur, maar vooral de tijd, inspeelt op alles wat op het eiland gebeurt.

De richting die het staketsel zal aannemen en hoe de portaalgroepen ten opzichten van elkaar geplaatst worden zal duiden op de groeirichting van het eiland en de al dan niet wispelturige richtingszin die het aanneemt op bepaalde momenten. Het staketsel zal knikken vertonen ter hoogte van jaren waarbij het uiterste punt van richting verschoven is. Het zal korter of langer zijn als het eiland respectievelijk trager of sneller gegroeid is dat jaar.

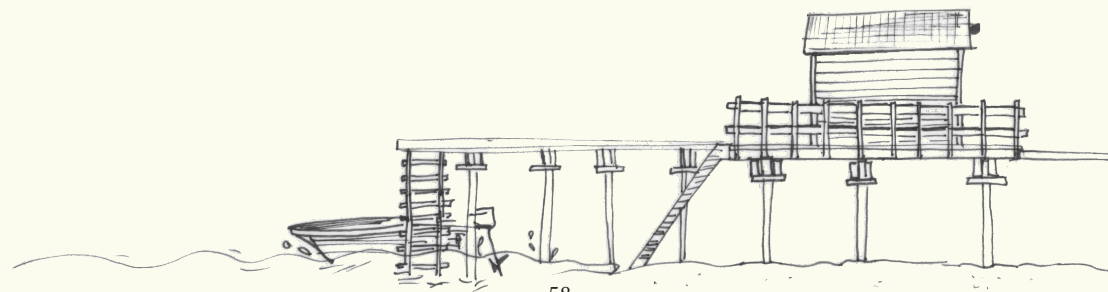

Vlieland - Vliehors - Gebouwje voor schipbreukelingen op de Hors te Vlieland - 1884 by Dirk Bruin
 "Authentieke tekeningen en foto's van reddingshuisjes spreken tot de verbeelding."

Een verdere ruimtelijke time lapse speelt in op de eerder genoemde cyclussen op het eiland. Anders dan bij de lineaire slitscan is hierbij nood aan een herhaling van handelingen. De secundaire laag bovenop het staketsel wordt gevormd door een cabine die een constante kringloop van opbouw en afbraak zal ondergaan.

Authentieke tekeningen en foto's van reddingshuisjes - die ooit aanwezig waren op de zandplaten in de waddenzee - spreken hierbij tot de verbeelding. Opnieuw een sterke typologie waaraan niet enkel beelden maar ook bouwwijzen kunnen onttrokken worden.

Iedere winter zal de cabine afgebroken worden om in de zomer opnieuw opgebouwd te worden op het nieuwe einde van het staketsel. Ze zal dienst doen als refuge voor iedereen die hier nood aan heeft.

Naar analogie met de huidige situatie op het eiland waar één gemene deler opvalt, huizen met naam, zal de inbezitneming van nieuw veroverde zandvlakten gepaard gaan met het toevoegen van een nieuwe naam aan deze cabine.

Hoewel de bebouwing op het eiland typologisch vrij fel varieert is er een onmiskenbare samenhang aanwezig.

In de bouwvoorschriften ontbreken doorgaans expliciete eisen in verband met materiaalgebruik maar staat wel vermeldt dat de nieuwe bebouwing in harmonie moet zijn met de omgeving.

Een harmonie die reeds aanwezig is in het oorspronkelijke straatbeeld in het centrum door de gelijkvormige gevels die ooit wel voorgeschreven en verplicht te volgen waren. Behalve de harmonie in de manier van bouwen zijn er de naambordjes die overal terugkeren.

De overgrote meerderheid van de huizen die er staan kregen een eigen naam van hun bewoners; stelselmatig aangebracht waarbij een band gecreëerd wordt tussen de bewoner en het bewoonde. Het is alsof de naam het huis pas tot een thuis maakt, maar in hoeverre is dat inderdaad het geval als meer dan de helft van deze huizen tijdens het laagseizoen leeg staan?

Het gezegde 'Scribere Necesse est, vivere non est' – 'werkelijk gebeurd is alleen waarover geschreven is' lijkt hier meer op zijn plaats. Afhankelijk van de afkomst van de bewoner(s), de plaats die het huis heeft op het eiland of de plaats van het huis in iemands leven wordt een passende naam gekozen die de inbezitneming bewijst.

Elke zomer zal door de nieuwe réfugiés een naam toegevoegd worden aan de cabine, een act als bewijs van de inbezitneming ervan.

"Scribere Necesse est, vivere non est"

Tussenbeweging

TUSSEN LAND EN ZEE
GROEIT HET EILAND NAAR ZIJN TOEKOMST
ONZICHTBAAR - ONVOELBAAR - ONBEPaald

Op het eiland is er dag in dag uit een monotone horizon die het gezichtsveld in tweeën deelt – en waarop zich soms in de verte heel vaag zeehonden, zandplaten en windmolens aftekenen. Als duiding van de alom aanwezige transformaties op het eiland, wordt het staketsel op deze grens geplaatst.

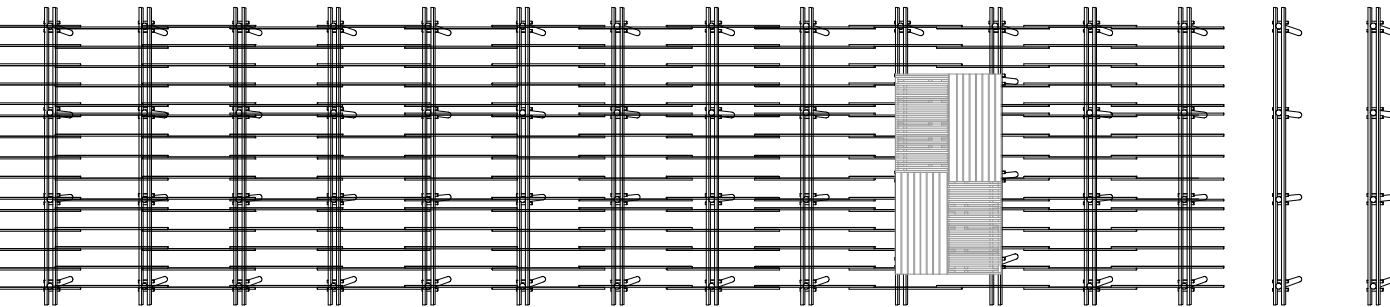
Schaamteloos maar onschuldig veroverd het al groeiend jaar naar jaar meer terrein.

Na een verhaal over een groeiend en veranderend eiland geen verrassende *deus ex machina*, maar eerder een punt waar eilandkaart en eilandland versmelten en niet meer van elkaar te onderscheiden worden.

“Kaap Cabin – 1 januari 2016 – 6°23”

Meest oostelijke punt.

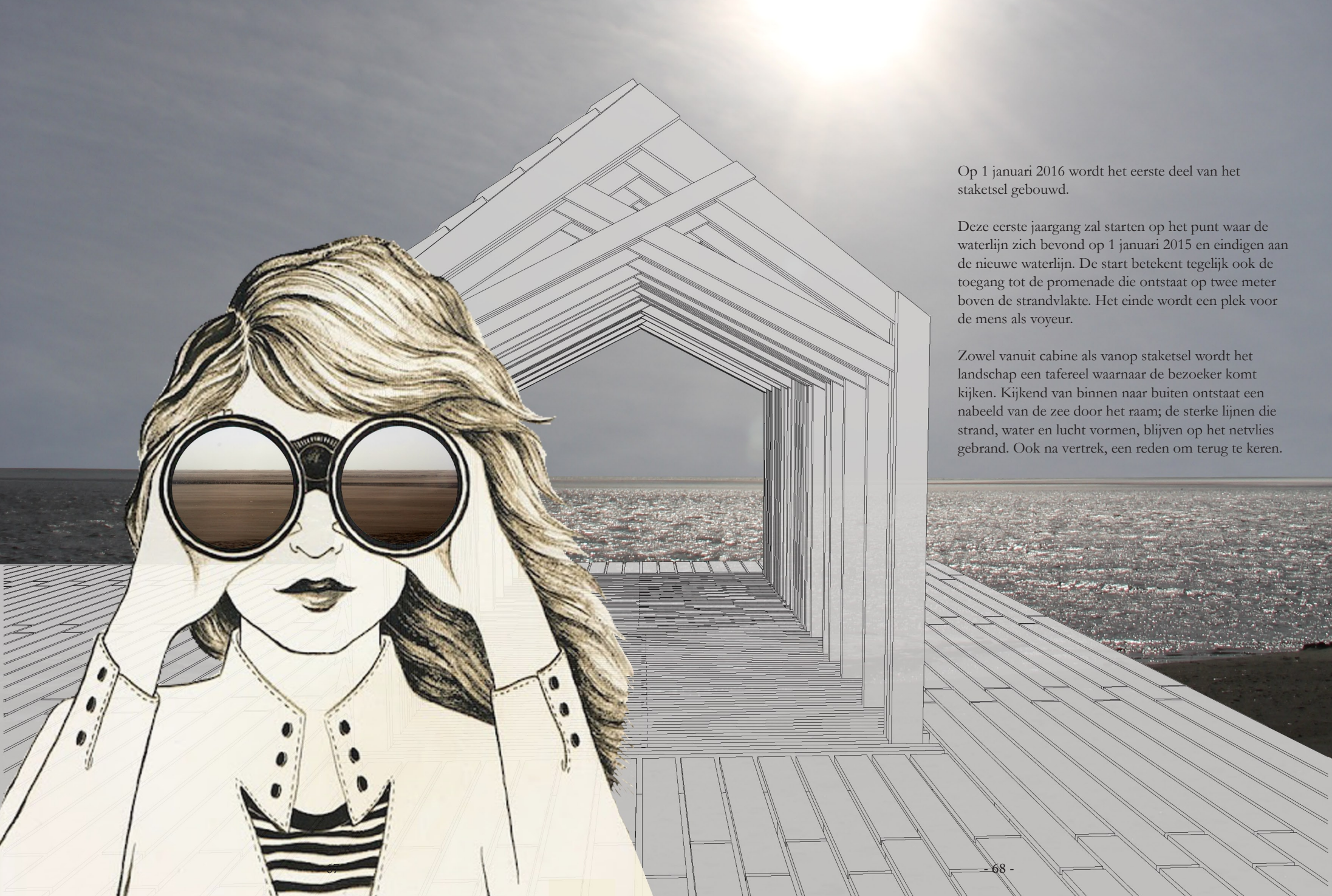
Tot hier en niet verder.”

Met jaarlijks een nieuwe “Kaap Cabin – 1 januari xxxx – xx°xx’, meest oostelijke punt. Tot hier en niet verder.” zal er een nieuw deel aan het staketsel groeien met een nieuwe plaats voor de cabine, klaar om in bezit genomen te worden.

Dit punt wordt de plek waar jaarlijkse cyclus en lineaire groei elkaar ontmoeten.

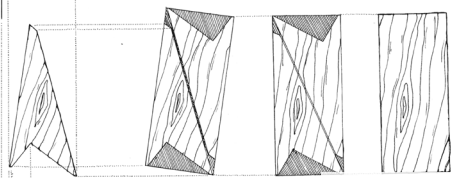
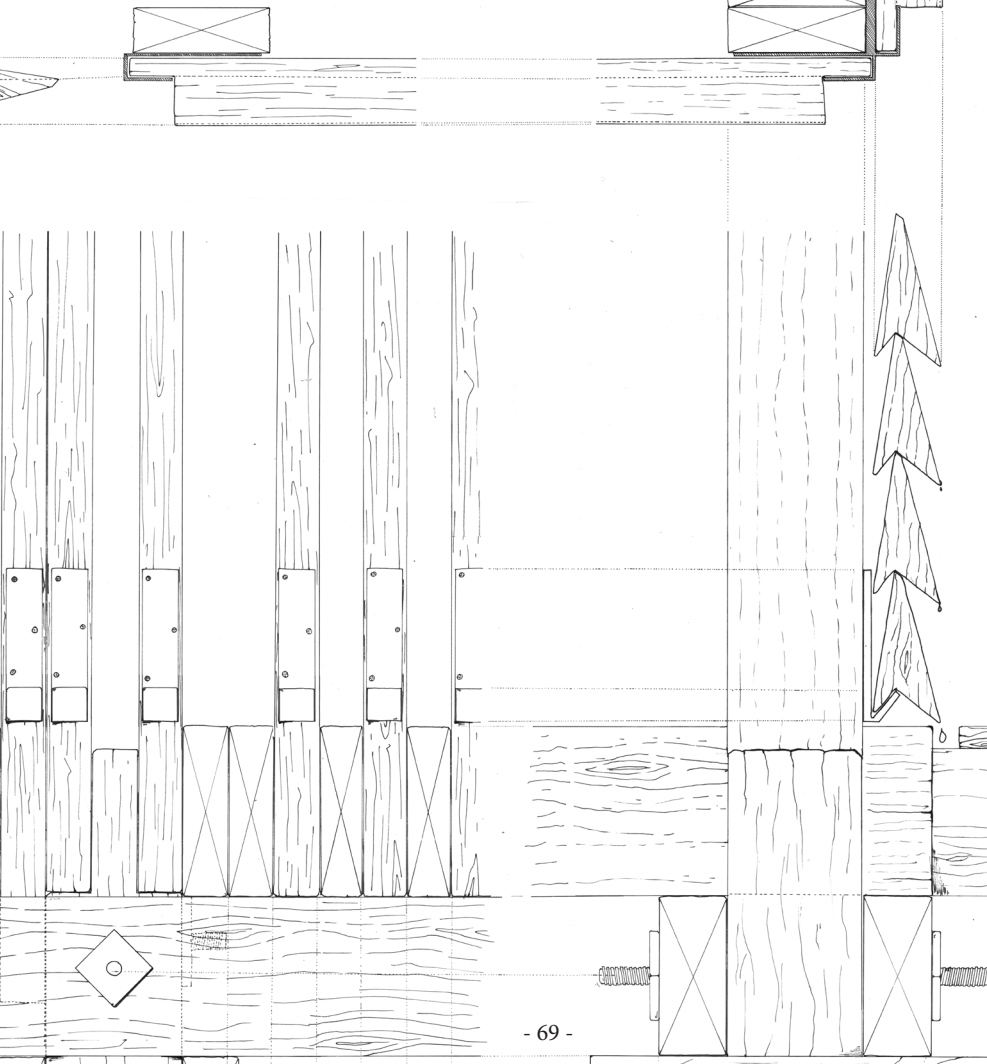
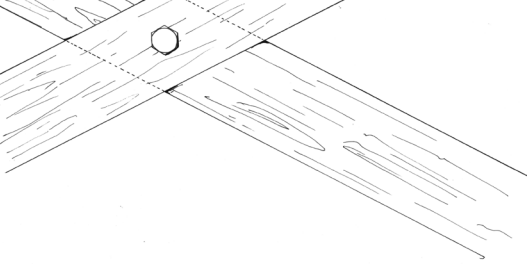

Op 1 januari 2016 wordt het eerste deel van het staketsel gebouwd.

Deze eerste jaargang zal starten op het punt waar de waterlijn zich bevond op 1 januari 2015 en eindigen aan de nieuwe waterlijn. De start betekent tegelijk ook de toegang tot de promenade die ontstaat op twee meter boven de strandvlakte. Het einde wordt een plek voor de mens als voyeur.

Zowel vanuit cabine als vanop staketsel wordt het landschap een tafereel waarnaar de bezoeker komt kijken. Kijkend van binnen naar buiten ontstaat een nabeeld van de zee door het raam; de sterke lijnen die strand, water en lucht vormen, blijven op het netvlies gebrand. Ook na vertrek, een reden om terug te keren.

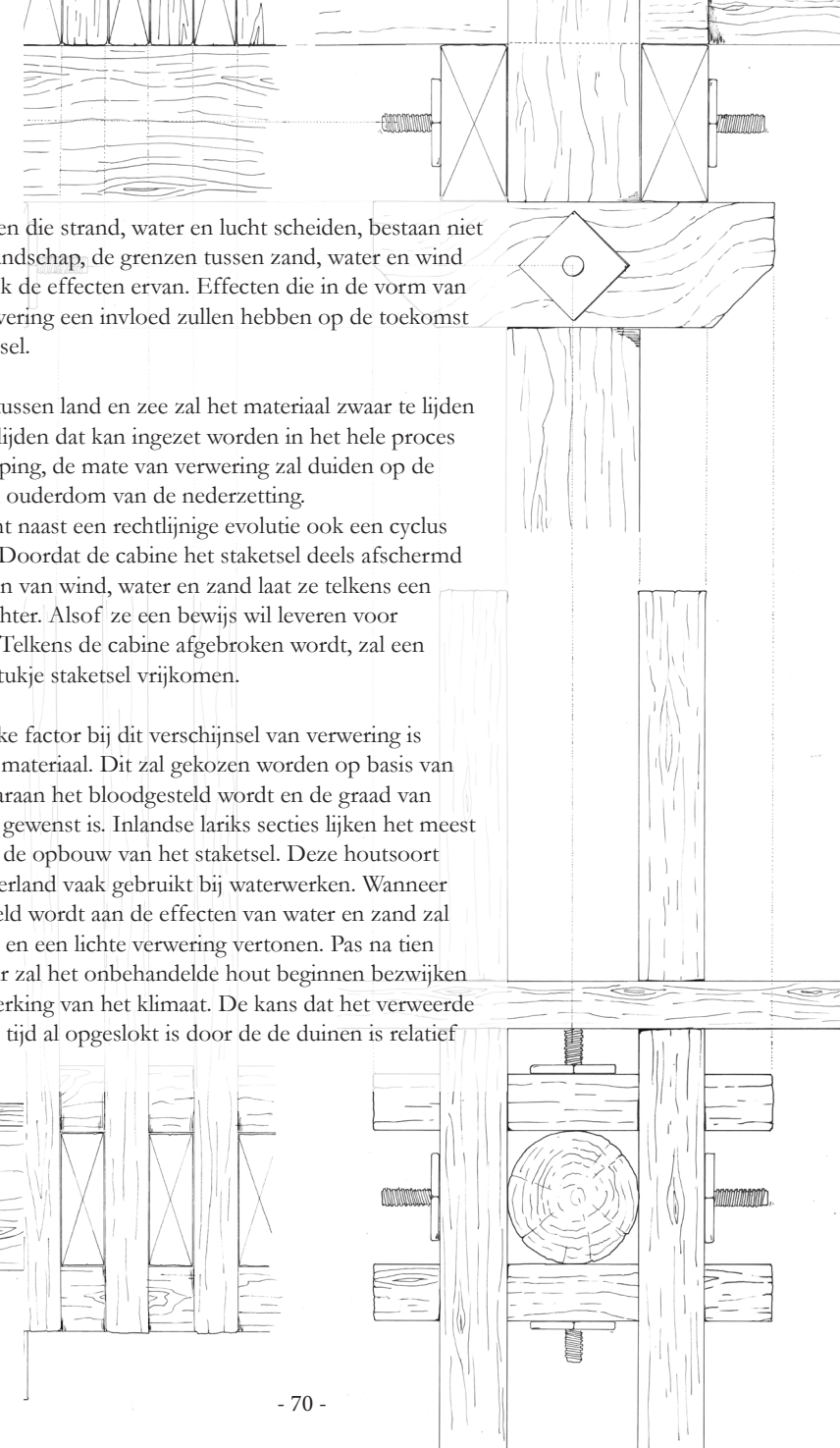

De sterke lijnen die strand, water en lucht scheiden, bestaan niet enkel in het landschap, de grenzen tussen zand, water en wind impliceren ook de effecten ervan. Effecten die in de vorm van erosie en verwerking een invloed zullen hebben op de toekomst van het staketsel.

Op de grens tussen land en zee zal het materiaal zwaar te lijden hebben. Een lijden dat kan ingezet worden in het hele proces van time mapping, de mate van verwerking zal duiden op de levensloop en ouderdom van de nederzetting.

Ook hier komt naast een rechtlijnige evolutie ook een cyclus tevoorschijn. Doordat de cabine het staketsel deels afschermt voor invloeden van wind, water en zand laat ze telkens een blinde vlek achter. Alsof ze een bewijs wil leveren voor haar bestaan. Telkens de cabine afgebroken wordt, zal een onaangetast stukje staketsel vrijkomen.

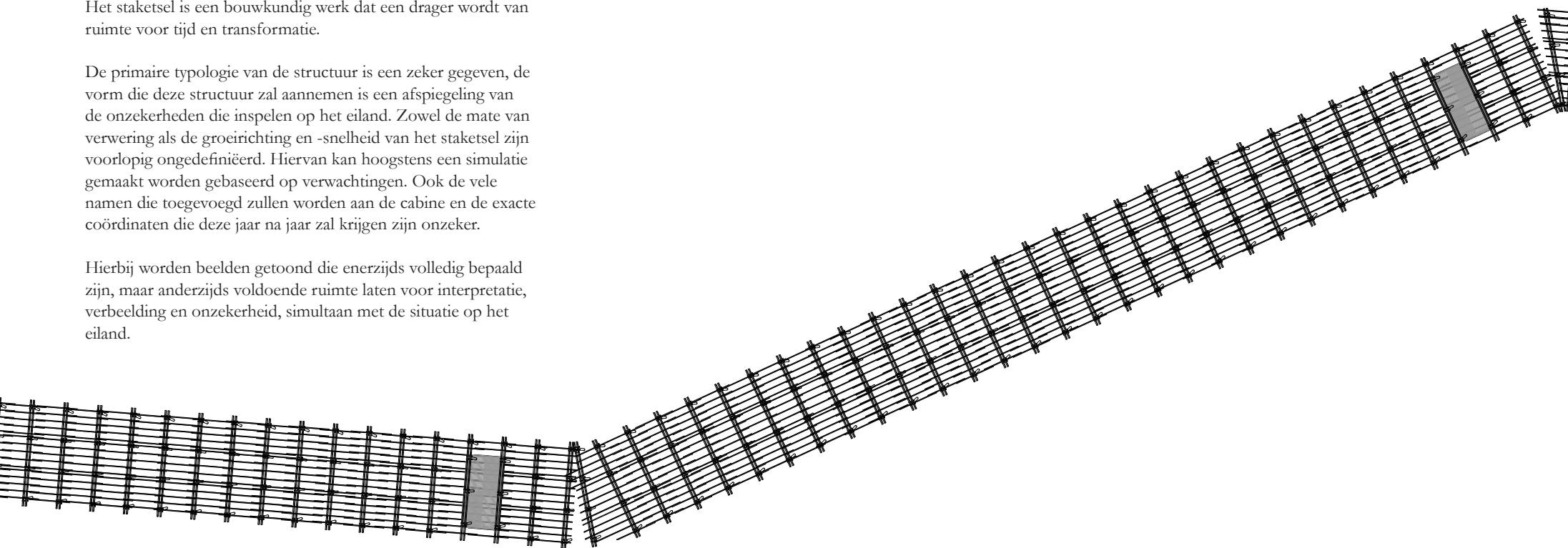
Een belangrijke factor bij dit verschijnsel van verwerking is het gebruikte materiaal. Dit zal gekozen worden op basis van invloeden waaraan het blootgesteld wordt en de graad van verwerking die gewenst is. Inlandse lariks secties lijken het meest geschikt voor de opbouw van het staketsel. Deze houtsoort wordt in Nederland vaak gebruikt bij waterwerken. Wanneer het blootgesteld wordt aan de effecten van water en zand zal het vergrijzen en een lichte verwerking vertonen. Pas na tien tot vijftien jaar zal het onbehandelde hout beginnen bezwijken onder de inwerking van het klimaat. De kans dat het verweerde deel tegen die tijd al opgeslokt is door de duinen is relatief groot.

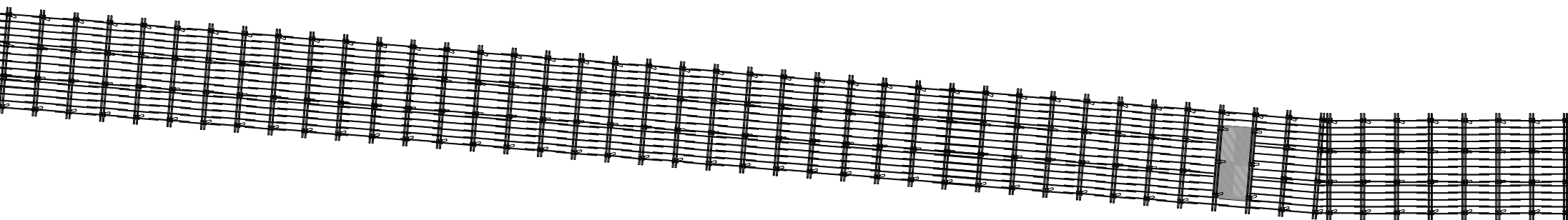

Het staketsel is een bouwkundig werk dat een drager wordt van ruimte voor tijd en transformatie.

De primaire typologie van de structuur is een zeker gegeven, de vorm die deze structuur zal aannemen is een afspiegeling van de onzekerheden die inspelen op het eiland. Zowel de mate van verwerking als de groeirichting en -snelheid van het staketsel zijn voorlopig ongedefinieerd. Hiervan kan hoogstens een simulatie gemaakt worden gebaseerd op verwachtingen. Ook de vele namen die toegevoegd zullen worden aan de cabine en de exacte coördinaten die deze jaar na jaar zal krijgen zijn onzeker.

Hierbij worden beelden getoond die enerzijds volledig bepaald zijn, maar anderzijds voldoende ruimte laten voor interpretatie, verbeelding en onzekerheid, simultaan met de situatie op het eiland.

Verklarende woordenlijst

“ WE PRESENT THINGS SO
THAT THEY CAN SUBSIST ON THEIR OWN,
WITHOUT OUR HANDS, DETACHED,
SO THAT THEY CAN LIVE THEIR OWN LIVES
IF THEY HAVE ONE. ”

IT'S SMALL / IT RAINS INSIDE / AND IT'S GOT ANTS - SORIANO PALACIOS -

Boottocht richting Schiermonnikoog - 10 april 2015

- A -

Afslag (de) ; zelfst. naamw. **1. Duin-** Duinafslag is het verschijnsel dat na een harde storm en hoge zee een flink deel van de duinen kan afslaan. Duinafslag is een natuurlijk proces. Na de afslag stuift het zand langzamerhand vanzelf weer op. Toch kan duinafslag, als de duinen deel uitmaken van de zeewering een risico vormen voor overstroming van het achterland. Gebouwen die te dicht op de rand van de duinen zijn gebouwd, kunnen door de duinafslag ondermijnd worden en uiteindelijk verzakken. **2.** Voortschrijding per ronde bij het losbreken van gesteente, ook de daarbij ontstane hoeveelheid steen-of ertsblokken. **3.** Het afslaan of afspoelen van grond door de golfslag of door de kracht van het erlangs stromende water. **4.** De aantasting van het land door de zee.

Aanwas (de) ; zelfst. naamw. **1.** Het groter worden door aanslibbing **2.** Aangroei.

- B -

Beschermende maatregelen (de) ; zelfst. naamw. **1.** Maatregelen die pas genomen worden als de natuurlijke beweging het eiland in gevaar brengt.

BKL (de) ; zelfst. naamw. **1.** BasisKustLijn **2.** Gemiddelde kustlijn op 19 januari 1990 die zal worden gehandhaafd.

Baken (het) ; zelfst. naamw. **1.** Voorwerp in het water of op het land waarmee schepen hun route bepalen. **2.** Elk vast merk (ton, paal) dat het vaarwater markeert. **3.** Een grote houten of stalen constructie die overdag als herkenningspunt dient voor schepen. Een houten baken ging ongeveer 25 jaar mee en moest dan vervangen worden, omdat de invloed van het weer een snelle aftakeling bevorderde. Een baken moest intensief onderhouden worden. Jaarlijkse inspecties, reparaties en teerbeurten waren nodig om de bakens overeind te houden. **4.** een markant herkenningspunt in het landschap waarvan het gebruik honderden jaren terug gaat. Ze wordt gebouwd op zandplaten, het uiteinde van pier of dam of bovenop een duintop. **5.** Meestal een dagmerk voor de scheepvaart.

Balg (de) ; zelfst. naamw. **1.** Zandplaat die in 1800 is ontstaan en die ieder jaar verder groeit **2.** Hangplek voor zeehonden. **3.** Bij hoog water staat de Balg helemaal onder water en verplaatst zich ieder jaar in oostelijke richting.

Buitendelta (de) ; zelfst. naamw. **1.** Licht in de Noordzeekustzone aan het einde van een diepe geul uit de Waddenzee. **2.** Via het zeegat wordt sediment uitgewisseld tussen de buitendelta in Noordzeekustzone en de Waddenzee. In de buitendelta ontstaat een ondiepte doordat de stroming door het zeegat en langs de kust botsen. Hierdoor ontstaat een gebied met een lage stroomsnelheid. De omstandigheden zijn gunstig voor de sedimentatie van zand. Deze ophoping van zand voor de ingang van het zeegat tussen de eilandkoppen vormt de buitendelta met een onderwater geulenstelsel.

- D -

Dagmerk (het) ; zelfst. naamw. **1.** Een voorwerp met een geometrische vorm dat langs de kustlijn of op een boei wordt geplaatst om informatie door te geven aan schepen in de buurt. **2.** Dagmerken hebben steeds een zwarte kleur, omdat op zee deze kleur het best waar te nemen is van op een grote afstand. Ze onderscheiden zich in betekenis door hun specifieke vorm. Deze vormen zijn: bol, kegel, cilinder en ruit, zodat ze vanuit elke richting herkend worden als resp. cirkel, driehoek, rechthoek en ruit. Deze dagmerken kunnen ook in combinatie gebruikt worden.

Drenkelingenhuisje (het) ; zelfst. naamw. **1.** Huisje bedoeld als toevluchtsoord voor drenkelingen. **2.** Staat vaak in de buurt van een baken

- E -

Erosie (de) ; zelfst. naamw. **1.** Het proces waarbij los materiaal door transporterende media zoals water, ijs en wind wordt afgevoerd; **2.** Geologie: afslijting van land door de werking van de wind, het ijs, stromend water en de zee; Materialen: het slijtageproces van een materiaal door afslijting door vloeistoffen of stof **3.** Erosie omvat het natuurlijke proces van slijtage van sedimenten (zoals rotsgesteente, bodem,...) waarbij het materiaal wordt verplaatst, en dit door de werking van wind, stromend water, ijs of levende organismen (bio-erosie).

- J -

JARKUS raaien (de) ; zelfst. naamw. **1.** Jaarlijkse kustmeting. **2.** Loodrecht op RSP **3.** Denkbeeldige lijnen waarlangs de kust jaarlijks wordt gemeten.

- K -

Kustlijnkaart (de) ; zelfst. naamw. **1.** Kaart op schaal 1:50 000 **2.** Geeft groei of krimp van de kust weer.

Kaap (de) ; zelfst. naamw. **1.** Verzamelnaam voor elementen die ingezet worden ter registratie, navigatie en referentie aan de kust. **2.** Omvat respectievelijk strandpalen, vuurtorens en bakens. **3.** belangrijk punt, mijlpaal.

Kombergingsgebied (het) ; zelfst. naamw. **1.** Getijde bekken achter een zeegat tussen twee waddeneilanden en tussen de wantijen die onder invloed van de getijdenstromen afwisselend vol- en leeglopen.

- L -

Lichtschip (het) ; zelfst.naamw. **1.** een lichtbaken op volle zee **2.** Soort van drijvende vuurtoren.

- R -

RSP (de) ; zelfst.naamw. **1.** RijksStrandPalen lijn **2.** Lijn die rijksstrandpalen verbind. **3.** Nulpunt van jaarlijkse kustmeting.

- S -

Sedimentatie (de) ; zelfst. naamw. **1.** Treedt op als de genoemde media niet meer in staat zijn het materiaal verder te vervoeren, wat bijvoorbeeld weer het geval is als hun snelheid vermindert of ze grotere hoeveelheden puin krijgen te verwerken. **2.** Proces waarbij zwevende, vaste deeltjes in een vloeistof op de bodem worden afgezet. **3.** Bezinking.

Slit scan (de) ; zelfst. naamw. **1.** Fotografie techniek **2.** Fotografische en cinematografische proces waarbij een bewegend beeld pixellijn per pixellijn vastgelegd wordt waarna deze pixellijnen met elkaar gecombineerd worden **3.** Bij de analoge techniek wordt een beweegbare plaat, waar een spleet uit gesneden is, tussen de camera en het gefotografeerde onderwerp geplaatst. **4.** Het lineair opsplitsen van bewegende beelden

- T -

Time Lapse (de) ; zelfst. naamw. **1.** Fotografie techniek **2.** Filmtechniek waarbij er minder beelden per tijdseenheid opgenomen worden dan de framerate bij het afspelen. **3.** Effecten die normaal te traag verlopen om waar te nemen, worden zichtbaar gemaakt. **4.** Het weergeven van trage processen.

TKL (de) ; zelfst. naamw. **1.** te Toetsen KustLijn **2.** Gemiddelde kustlijn in een jaar na 1 januari 1990. **3.** Maatgevend in beleid om de ligging van de kustlijn te handhaven.

- V -

Vuurtoren (de) ; zelfst. naamw. **1.** Krachtig lichtsignaal dat ten behoeve van de navigatie een bepaalde plaats aanduidt, een aardrijkskundige gesteldheid markeert of voor een gevaar waarschuwt. **2.** toren langs de kust, als drager van een voor oriëntatie op zee bestemd licht.

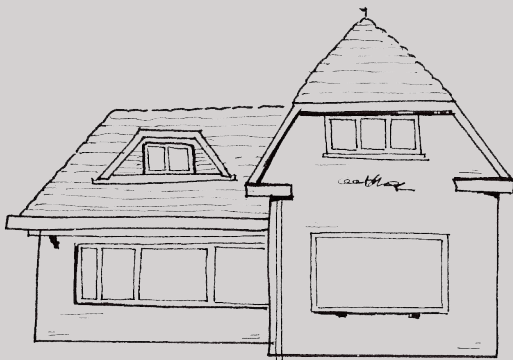
Vuurtorenwachter (de) ; zelfst. naamw. **1.** Beroep **2.** Beroep, ambt of functie **3.** Kustlichtwachter **4.** Lichtwachter **5.** Persoonsbenaming. **6.** Een vuurtorenwachter is een persoon die het licht van de vuurtoren bediende en tevens het dagelijks onderhoud daaraan verzorgde. Dit hield in het schoonhouden van de ramen, lenzen, lampen e.d. Bij de eerste draaiende optieken moest hij ook de gewichten opdraaien die het optiek deden rondgaan. Vanwege het riant uitzicht hadden torenwachters tevens.

W

- Z -

Wantij (het) ; zelfst. naamw. **1.** Een plaats in het rivierengebied die van meer dan één zijde bereikt wordt door de opkomende vloed. **2.** Gebied onder een waddeneiland waar twee vloedstromen elkaar ontmoeten.

Zandsuppletie (de) ; zelfst. naamw. **1.** manier om de kust te beschermen; Aanvulling van zand op plaatsen waar duinzand door kustafslag is verdwenen. **2.** het proces waarbij sediment, dat meestal uit zand bestaat, opgespoten wordt om bestaande stranden te verbreden of nieuwe aan te leggen of om de gehele kust (ook onder water) van extra zand te voorzien. De kustverdedigingsmaatregel wordt toegepast om veiligheidsredenen, maar een suppletie op het strand kan ook vanwege recreatieve belangen gedaan worden. Het zand dat wordt aangevoerd op de Noordzeestranden haalt men met sleepopperzuigers van wingebieden in de Noordzee.

Bronnen

‘LIKE ARCHITECTURE, THIS IS NOT A BOOK — LE LIVRE DOMINO —
TO BE READ IN JUST ONE WAY,
WITH A SINGLE CONTINUUM.
THERE ARE SEVERAL WAYS TO DO IT,
AND READING IS NO LONGER JUST READING.’

IT’S SMALL / IT RAINS INSIDE / AND IT’S GOT ANTS - SORIANO PALACIOS

Bibliotheekbezoek 10 april - Schiermonnikoog

Hauptmann, D., 2002. Interval Image in the Embodiment of Memory. *Oase*, 58(Zomer 2002), pp. 97-112.

Kootstra, I., 2013. *EILAND OM DE NOORD, ALTIJD IN BEWEGING - De beleving van natuur en cultuur op Schiermonnikoog*, Utrecht: UNIVERSIT- EIT UTRECHT - FACULTEIT SOCIALE WETENSCHAPPEN.

van der Veen, R., 1981. *Vuurtorens; over vierboeten, lichtwachters en markante bouwwerken*. 4 red. Bussum: De Boer.

Wagenaar, W. & Zandweer, n.d. *Oud Schiermonnikoog*. [Online]
Available at: <http://www.oudschiermonnikoog.nl/>
[Accessed 1 Maart 2015].

Waves, E., n.d. *The Piano Collection Brilliant Classics*. [Sound Recording].

Anon., 2009. *Terschelling foto*. [Online]
Available at: <http://terschellingfoto.jalbum.net/Terschelling%20-%20Bos-plaat/slides/Noordkaap%20-%201962.html>
[Accessed 8 April 2015].

Anon., 2013. *skylgenet.nl - Terschellingen online*. [Online]
Available at: <http://skylgenet.nl/nieuws-terchelling/2013/01/oerol-2013-wordt-10-dagen-sense-of-place/>
[Geopend 5 April 2015].

Anon., 2014. *Maritiem Digitaal*. [Online]
Available at: http://www.maritiemdigitaal.nl/index.cfm?event=search_getdetail&id=136000153
[Geopend 7 April 2015].

Anon., 2015. *(Im)Possible Futures*. [Online]
Available at: <http://impossiblefutures.be/>
[Accessed 23 Februari 2015].

Anon., 2015. *CCEL blog*. [Online]
Available at: <http://ccel.ca/2014/06/03/where-two-oceans-meet-but-do-not-mix/>
[Geopend 29 Maart 2015].

Anon., 2015. *Wandelnet*. [Online]
Available at: <http://wandelnet.nl/traject/sp-4-schiermonnikoog-03-variant-naar-willemsduin>
[Geopend 6 April 2015].

Architects, D. G. J., 2011. *dgj169 Landscape Mirror*. [Online]
Available at: <http://www.dgj.ch/projekte/landscape-mirror.html>
[Geopend 5 April 2015].

Berg, D., 2015. *Diane Berg*. [Online]
Available at: <http://www.diane-berg.com/>
[Accessed 16 Maart 2015].

Beumer, . R. & Tiddens, . E., 1999. *Licht op Schier*. 1 red. Pieze: Uitgeverij de vuurtorenbroeders.

Boender, B., 2000. *See, Laun en Folk, Doctoraal onderzoek ESG*, Amsterdam: s.n.

Borges, S., Klein, J. & Kliem, M., 2015. *Hide and seek*. tweede ed. Berlijn: Gestalten.

Borges, S. & Kress, P., 2013. *Rock the Shack*. eerste ed. Berlin: Optimal.

De Haan, H., Ijbema, R. & Reitsma, D., 1983. *Engelsmanplaat*. 2 red. Moddergat: Stichting 't Fiskerhuske.

De Wind, . R. & Pla, A., 2001. *Wad nu... wat later*. 1 red. sl:Zuidboek.

Delft, T., 2011. *Studenten Landschap maken productie Oerol Festival*. [Online]
Available at: <http://www.bk.tudelft.nl/nl/actueel/laatste-nieuws/artikel/detail/studenten-landschap-maken-productie-oerol-festival-1/>
[Geopend 5 April 2015].

Einaudi, L., n.d. *In A Time Lapse*. [Sound Recording].

Elenbaas, P. & Joustra, W., 2010. *De Waden, onbewolkt*. 1 red. Lubberhuizen: Uitgeverij Bas.

Elfman, D., 2013. *Promised Land*. [Sound Recording].

Fiore, J., Fusi, L., Reid-Pharr, R. . F. & Weinberg, J., 2013. *The Piers From Here*. Liverpool: Open Eye Gallery.

Fraanje, P. J., 1999. *Natuurlijk bouwen met hout*. eerste ed. Utrecht: Uitgeverij Jan van Arkel.

Glaudemans, M., 2002. *Het (on)zichtbare*. *Oase*, 58(Zomer 2002), pp. 5-12.

Healy, P., 2002. Negative Philosophy of Flesh. *Oase*, 58(Zomer 2002), pp. 113-125.

Henrichsen, C., 2004. *Japan - Culture of Wood*. eerste ed. Basel: Birkhäuser - Publishers for Architecture.

Horemans, M., 2014. *footnotes & context Marc Horemans*. [Online]
Available at: <http://wbib.kuleuven.be/footnotesandcontext/marchoremans.php>
[Geopend 5 April 2015].

Intergalactic Lovers, n.d. *Islands*. [Sound Recording].

Jansen, E., Maris, A. J. & de Vries, H. G., 2004. *Schiermonnikoog - een wandelend eiland*. 1 red. Schiermonnikoog: 't Heer en Feer.

Johnson, M. . L., 2002. Architecture and the Embodied Mind. *Oase*, 58(Zomer 2002), p. 75.

Kuchenbeiser, B. & Lange, C., 2014. *61 books with black type on white cover*. eerste ed. Munich: niggli publishers.

Latour, B. & Yaneva, A., 2008. *AN ANT'S VIEW OF ARCHITECTURE*, s.l.: s.n.

Les Vacances de Monsieur Hulot. 1953. [Film] Directed by Jacques Tati.
France: Specta Films C.E.P.E.C..

MAS, 2015. *De Wereld Gespiegeld*. Antwerpen: MAS.

Mazur, J., 2007. *The motion paradox*. London: Penguin Books.

Nyman, M., 2001. *The very best of*. [Sound Recording].

Palacios , D., Soriano , F. & Santacana, A., 2001. *It's Small, It Rains Inside and It's Got Ants*. 1 ed. Barcelona: Actar.

Pallasmaa, J., 2002. Geleefde ruimte. Belichaamde ervaring en zintuigelijk denken. *Oase*, 58(Zomer 2002), pp. 13-34.

Parker, E., 2001. *time lapse*. [Sound Recording].

Perez-G6mez, A., 2002. Fenomenologie en virtuele ruimte. Alternatieve strategieën voor de architectuurpraktijk.. *Oase*, 58(Zomer 2002), pp. 35-58.

Rienks, . H., 2002. *Nederlandse Vuurtorens en havenlichten*. 1 ed. s.l.:s.n.

Schalansky, J., 2014. *De atlas van afgelegen eilanden*. tweede ed. Hamburg: Mareverlag.

Sutton, D., 2009. *Photography . cinema . Memory . The Crystal Image of Time*. Minneapolis: University of Minnesota Press.

Vergara, C. J., 2010. *Tracking time*. s.l.:Miljana Nikovic.

Vesely, D., 2002. Space Simulation and Disembodiment in Contemporary Architecture. *Oase*, 58(Zomer 2002), pp. 59-74.

Villanueva, D., 2013. *coetail*. [Online]
Available at: <http://www.coetail.com/dvillanueva/2013/04/27/its-not-where-you-take-things-from-its-where-you-take-them-to/>
[Geopend 15 Mei 2015].

Wenning, A., 2009. *Construction and design manual*. eerste ed. Berlin: DOM publishers.

Young, C., 2015. *Tumblr*. [Online]
Available at: <http://charlesyoung.tumblr.com/page/2>
[Accessed 17 Maart 2015].

Zare, R., n.d. *Music*. [Sound Recording].

'Aim at the stars and you will at least reach the top of a mountain rather than aiming at the mountain top and only reach its foot.'

Een samenvatting van mijn afgelopen vijf jaar studie op Sint-Lucas. De perfectionistische drang - die al vanaf dag één ergens in mij aanwezig was - leerde ik door de jaren heen positief in te zetten. Ik leerde plezier te hebben in dingen waar ik mee bezig ben en dat als ik er geen plezier in heb ik maar iets anders moet verzinnen. Een relativeringsvermogen dat ik vooral te danken heb aan de steun en het vertrouwen dat ik kreeg uit mijn omgeving.

Daarom is nu het perfecte moment om deze 'omgeving' even persoonlijk te bedanken. Deze masterproef is niet enkel het sluitstuk van vijf jaar groeien in ontwerp. Het is ook een sluitstuk in mijn persoonlijke parcours de voorbije jaren.

In de eerste plaats zijn er mijn ouders. Jullie hadden steeds het volste vertrouwen in mij, wat een enorme geruststelling was. Bedankt voor jullie rationele reacties op de vele telefoontjes over technische of logistieke problemen. Bedankt voor de geruststellende woorden op moeilijke momenten. Bedankt voor alle hulp, niets was jullie te veel!

Ook dank aan jou Michiel, om me op tijd stil te laten staan bij de keuzes die ik maakte, om te luisteren naar mijn verhalen en constructief mee te denken bij twijfels. Bedankt voor het vertrouwen en enthousiasme tijdens elk gesprek.

En dan zijn er nog mijn vrienden, met in het bijzonder Matilde, Ilse, Lotte, Nane en Peter. Meisjes, bedankt voor jullie ongezoeten mening de afgelopen jaren! Op elk moment stonden jullie klaar, of het nu wel of niet over school ging, om me op te peppen of om samen te lachen; om een onvergetelijke tijd te hebben.

Ook jij Peter, bedankt voor de vier dagen Parijs die me even lieten ontsnappen aan de masterproefwereld en me alles op een rijtje lieten zetten.

Tot slot wil ik ook Hugo en Bert bedanken voor de raad, het vertrouwen en de vrijheid die aan deze masterproef gelinkt is. Zonder deze masterproef had het nog jaren geduurd alvorens ik alleen op reis zou gaan.

Een eenzame reis die veel minder eenzaam werd dankzij de eilanders en gasten die me tijdens mijn zoektocht hielpen. De vele boeken, verhalen, wegbeschrijvingen en kopjes thee zal ik niet snel vergeten! Bovenal bedankt aan Mira en Jelle, jullie enthousiasme was aanstekelijk!

Kortom, iedereen van begin tot einde, BEDANKT!

Jelske De Swaef
Reflectienota Masterproef 2014-2015

KU Leuven
Faculteit Architectuur
Campus Gent
olv. Huog Vanneste & Bert Joostens